

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Antonína Koukala a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně **M. S.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25 o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2000, čj. xx

takto:

I. Žaloba se z a m í t á.
II. **Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení**.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 17. 8. 2000 byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 39/2000 Sb. (dále jen „odškodnění“ a „zákon“) s odůvodněním, že její manžel nenabyl vlastnosti účastníka národního boje za osvobození. Brání tomu překážka spočívající v jeho službě v nepřátelské armádě, kterou konal před vstupem do čs. zahraniční armády – z tohoto důvodu mu také nebylo vydáno osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. ani doklad, který by takové osvědčení nahrazoval, takže nebyly splněny podmínky v § 1 odst. 1 zákona.

Ve včas podané žalobě (opravném prostředku) žalobkyně poukázala na to, že manžel se narodil rodičům německé národnosti – po okupaci bylo manželovi zrušeno čs. občanství a musel pod trestem smrti nastoupit do německé armády ve Francii. Manžel spolupracoval s francouzskými partyzány, prováděl diverzní činnost, účastnil se příprav invaze a vstoupil do tankové brigády čs. osvobozenecké armády jako občan Československa.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě vyložila příslušná ustanovení zákona č. 39/2000 Sb. a zákona č. 255/1946 Sb. na věc dopadající a vyšel zejména z toho, že osobní rozsah zákona je vymezen tak, že tato právní norma se vztahuje na osoby, které splňují podmínky uvedené v jiné právní normě, jíž je zákon č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a to konkrétní podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bod 1 písm. a) a b) a § 2 odst. 1 bodech 1 až 3 uvedeného zákona. Ustanovení § 1 odst. 1 (2) obsahuje výčet účastníků národního boje za osvobození, ustanovení § 2 odst. 1 pak jejich charakteristiku (pojmové znaky). Současně však § 1 zákona v odst. 3 obsahuje výčet tzv. zákonných překážek, jejichž existence brání tomu, aby občan nabyl vlastnosti účastníka národního boje za osvobození i když podmínky uvedené v odst. 1 a 2 splňuje.

Žalovaná dále poukázala na to, že § 1 odst. 1 zákona stanoví, že občan jednak musí splňovat podmínky zde citovaných ustanovení zákona č. 255/1946 Sb., jednak musí být o tom vydáno podle § 8 téhož zákona osvědčení, popř. musí disponovat dokladem osvědčení nahrazujícím. Podle názoru žalované tedy z tohoto ustanovení vyplývá, že osvědčení (popř. doklad, který je nahrazuje) není jen důkazním prostředkem o určité skutečnosti, nýbrž hmotně právní podmínkou nároku. Pokud jde o doklad, který osvědčení „nahrazuje“, z použité formulace podle názoru žalované vyplývá, že vypovídací hodnota takového dokladu musí být srovnatelná s vypovídací hodnotou osvědčení, tedy včetně otázky, zda vůbec lze na občana hledět jako na účastníka národního boje za osvobození vzhledem k obsahu § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 255/1946 Sb.

Žalovaná tedy dovodila, že aby se na občana mohl vztahovat zákon č. 39/2000 Sb. musí být občanem, na něhož se vztahuje zákon č. 255/1946 Sb., to znamená, že musí splňovat nejen podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. a) nebo b) tohoto zákona, ale také to

znamená, že nabytí příslušné vlastnosti nebrání žádná ze skutečností uvedených v § 1 odst. 3 nebo 4 cit. zákona.

V daném případě vydala žalovaná zamítavé rozhodnutí na podkladě zjištění, že manžel žalobkyně, přestože konal od 1. 12. 1944 vojenskou službu v čs. armádě v zahraničí, nenabyl pro tuto dobu vlastnosti účastníka národního boje za osvobození, neboť tomu brání překážka spočívající v předchozí, téměř 3 a půl roku trvající vojenské službě v německé, tedy nepřátelské, armádě. Tato překážka byla ministerstvem obrany posouzena jako trvalá, což znamená, že ministr obrany nevyužil svého oprávnění udělit výjimku z § 1 odst. 3 písm. a) zákona. Podle názoru žalované je tak vyloučena možnost, že by mohl otázku, zda občan je či není účastníkem národního boje za osvobození, posoudit sám, neboť o ní bylo již orgánem k tomu příslušným rozhodnuto. Žalovaná dále připustila, že odůvodnění napadeného rozhodnutí není přesné, neboť zde došlo k záměně osoby žalobkyně s osobou jejího manžela a služba jejího manžela v čs. armádě v zahraničí není specifikována, nicméně se domnívá, že tyto vady nezpůsobily nesrozumitelnost odůvodnění a upozornila, že ani žalobkyně je nenapadla. Navrhla proto, aby soud rozhodnutí jako věcně správné a zákonu odpovídající potvrdil.

V replice k tomuto vyjádření žalobkyně uvedla, že manžel byl občanem ČSR, antifašista, který musel pod trestem smrti nastoupit do německé armády, přesto se spojil s francouzskými partyzány, účastnil se příprav invaze, osvobozoval Plzeň a bojoval proti posledním německým oddílům v Ž. R. Dodala, že je rozhodnutím žalované hluboce morálně dotčena a vyjádřila přesvědčení, že toto rozhodnutí odporuje smyslu zákona č. 39/2000 Sb. i smyslu pro spravedlnost, za kterou manžel bojoval.

Ve správním spise, který žalovaná předložila, je založena žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 39/2000 Sb., jako vdovy po zemřelém V. S., kopie úmrtního listu jmenovaného s datem úmrtí xx 12. 1964, kde jako pozůstalá manželka je uvedena M. S., roz. H., kopie oddacího listu, ze kterého vyplývá, že sňatek mezi žalobkyní a V. S. byl uzavřen xx 4. 1939 a ověřenou kopii vojenského listu brigádní tankové dílny. Spis dále obsahuje korespondenci mezi žalovanou a Ministerstvem obrany České republiky, které k dotazu žalované sdělilo 1. 8. 2000, že žádost V. S. o vydání osvědčení podle zákona č. 255/1946 byla v roce 1965 zamítnuta z důvodu jeho služby v nepřátelské německé armádě od 15. 3. 1941 do 21. 8. 1944 – výjimka ministra mu udělena nebyla.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) z Vrchního soudu v Praze. Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených těmito soudy dokončí řízení zahájená před těmito soudy. Podle ustanovení § 130 s. ř. s. se neskončená řízení podle části páté hlavy druhé o. s. ř. účinného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle ustanovení části třetí, hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. tedy jako řízení o žalobách proti rozhodnutí správního orgánu. O takový případ jde i v projednávané věci, a proto Nejvyšší správní soud postupoval v řízení podle § 65 a násl. s. ř. s.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí jakož i řízení předcházející a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 39/2000 Sb. se uvedený zákon vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. a) a b)

a § 2 odst. 1 až 3 zákona č. 255/1946 Sb. a bylo jim o tom vydáno podle § 8 cit. zákona osvědčení, nebo mají-li doklad, který osvědčení nahrazuje.

Z tohoto plyne, že existence osvědčení podle § 8 uvedeného zákona je hmotněprávní podmínkou nároku na odškodnění. V daném případě bylo zjištěno, že toto osvědčení nebylo manželovi žalobkyně vydáno a ani mu nebyla ministrem obrany udělena výjimka. Jestliže mu bylo odmítnuto vydání osvědčení, nemůže zde být ani doklad, který osvědčení nahrazuje.

Z výše uvedených důvodů soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl, když postup správního orgánu neshledal v daném případě nezákonným.

Soud nezpochybňuje tímto nespornou odvahu a statečnost pana V. S., kterou prokázal jak svou spoluprací s francouzskými partyzány, tak i účastí v bojích v rámci čs. osvobozenecké armády, nicméně striktní vymezení podmínek nároku zákonem, bez toho, aniž by byla do zákona zakotvena jakákoli možnost zmírnění tvrdosti zákona, neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci přiznat žalobkyni nárok na odškodnění, pokud splnění podmínek nároku neprokázala. Soudu v žádném případě nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem, vázán.

Výrok o náhradě nákladů řízení vychází ze skutečnosti, že žalobkyně neměla v řízení úspěch a úspěšný žalovaný správní orgán náhradu nákladů řízení nepožadoval (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. 8. 2003

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu